

USNESENÍ

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Markéty Lehké, Ph.D., a soudců JUDr. Petra Černého, Ph.D., a Mgr. Ladislava Vaško ve věci

žalobce: „Air Filters F“ s. r. o., IČO: 28670094,
sídlem Nové náměstí 745, 411 08 Štětí,
proti
žalovanému: Finanční úřad pro Ústecký kraj, územní pracoviště v Litoměřicích,
sídlem Masarykova 2000, 412 01 Litoměřice,

o žalobě proti sdělení žalovaného ze dne 4. 1. 2016, č. j. 2359561/15/2507-50521-507589,

t a k t o :

- I. Žaloba **se odmítá** a věc se postupuje Odvolacímu finančnímu ředitelství.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalobci **se vrací** zaplacený soudní poplatek **ve výši 3 000 Kč**. Částka 3 000 Kč bude žalobci vrácena z účtu Krajského soudu v Ústí nad Labem do třiceti dnů od právní moci tohoto usnesení.

O d ů v o d n ě n í :

1. Žalobce se žalobou domáhal zrušení sdělení žalovaného ze dne 4. 1. 2016, č. j. 2359561/15/2507-50521-507589, kterým bylo k žádosti žalobce ze dne 19. 11. 2015 o vyplacení úroků z prodlení za opožděné uhrazení nadměrného odpočtu daně z přidané hodnoty za období srpna 2012 a listopadu 2012 podle § 155 odst. 5 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád (dále jen „daňový řád“), žalobci sděleno, že mu požadované úroky nenáleží.

2. S ohledem na obsah žaloby je zřejmé, že se žalobce domáhal zrušení rozhodnutí žalovaného, jakožto správního orgánu, což znamená, že se v tomto případě jedná o řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu dle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).
3. Při posuzování žaloby proti rozhodnutí správního orgánu soud nejprve hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení. Nezbytnou podmínkou v řízení o této žalobě je předchozí vyčerpání řádných opravných prostředků, které jsou účastníkovi správního řízení k dispozici ve správním řízení. Uvedená podmínka vychází z celkové koncepce správního soudnictví v České republice, která je založena na subsidiaritě ochrany veřejných subjektivních práv fyzických a právnických osob ve správním soudnictví oproti ochraně, která je těmto právům poskytována v rámci veřejné správy. Před použitím některé z žalob ve správním soudnictví je tedy nutné vždy vyčerpat řádné opravné prostředky či jiné procesní prostředky nápravy, které jsou k dispozici v řízení před správním orgánem. Tato zásada je v obecné rovině vyjádřena v § 5 s. ř. s., podle kterého platí, že nestanoví-li tento nebo zvláštní zákon jinak, lze se ve správním soudnictví domáhat ochrany práv jen na návrh a po vyčerpání řádných opravných prostředků, připouští-li je zvláštní zákon. Obecně stanovený důvod nepřipustnosti návrhu v § 5 s. ř. s. dále rozvádí § 68 písm. a) s. ř. s., podle kterého je žaloba nepřipustná tehdy, pokud žalobce nevyčerpal řádné opravné prostředky v řízení před správním orgánem, připouští-li je zvláštní zákon, ledaže rozhodnutí správního orgánu bylo na újmu jeho práv změněno k opravnému prostředku jiného.
4. Z obsahu správního spisu soud zjistil, že žalobce požádal žádostí ze dne 19. 11. 2015 o vyplacení úroku z prodlení podle § 155 odst. 5 daňového řádu pro obě shora uvedená zdaňovací období. Na tuto žádost reagoval žalovaný žalobou napadeným sdělením ze dne 4. 1. 2016, ve kterém po obsáhlé argumentaci uvedl, že požadovaný úrok z prodlení žalobci nenáleží, neboť nebyly splněny podmínky ustanovení § 155 odst. 5 daňového řádu, neboť nadměrné odpočty za období srpna 2012 a listopadu 2012 byly vyměřeny 16. 8. 2013 a žalobci v plné výši vráceny 27. 8. 2013, tj. v zákonné lhůtě 30 dnů od vyměření výše nadměrných odpočtů v souladu s § 105 odst. 1 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů. Proti tomuto sdělení podal žalobce námitku podle § 159 daňového řádu, kterou žalovaný rozhodnutím ze dne 5. 4. 2016, č. j. 863572/16/2507-50521-507589, zamítl.
5. Podle § 155 odst. 5 daňového řádu, *je-li poukazován správcem daně vratitelný přeplatek na žádost po lhůtě stanovené v odstavci 3 nebo po lhůtě stanovené zákonem pro vrácení vratitelného přeplatku, který se vrací bez žádosti, náleží daňovému subjektu úrok z vratitelného přeplatku, který odpovídá ročně výši repo sazby stanovené Českou národní bankou, zvýšené o 14 procentních bodů, platné pro první den příslušného kalendářního pololetí. Tento úrok daňovému subjektu náleží ode dne následujícího po dni, ve kterém uplynula stanovená lhůta pro vrácení vratitelného přeplatku, do dne jeho poukázání daňovému subjektu. Úrok se nepřiznává, nepřesahuje-li 100 Kč. O výši úroku rozhodne správce daně bezodkladně po vrácení tohoto přeplatku; § 254 odst. 3 a 6 se použije obdobně.*
6. Soud odkazuje na závěry Nejvyššího správního soudu týkající se povinnosti správce daně vydat rozhodnutí o úroku z vratitelného přeplatku dle výše citovaného ustanovení

Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

daňového řádu, které zaujal v rozsudku ze dne 28. 2. 2017, č. j. 2 Afs 15/2017-23, publ. pod č. 3565/2017 Sb. NSS, dostupném na www.nssoud.cz. V uvedeném rozsudku Nejvyšší správní soud vyslovil: „O úroku z vratitelného přeplatku dle § 155 odst. 5 daňového řádu se vydá rozhodnutí ve smyslu § 101 odst. 1 daňového řádu. Podle citovaného ustanovení platí, že správce daně ukládá povinnosti nebo přiznává práva anebo prohlašuje práva a povinnosti stanovené zákonem rozhodnutím.“ Důvodová zpráva k tomu uvádí, že [o]dst. 1 chápe rozhodnutí jako individuální akt, kterým správce daně ukládá povinnosti a přiznává práva (konstitutivní charakter rozhodnutí), popř. autoritativně prohlašuje již existující práva a povinnosti (deklaratorní charakter rozhodnutí).“ Odborná literatura přitom řadí mezi jeden z druhů rozhodnutí ve smyslu § 101 odst. 1 daňového řádu i rozhodnutí o výši úroku z vratitelného přeplatku dle § 155 odst. 5 daňového řádu (BAXA, J. a kol. Daňový řád. Komentář. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, k § 101). Jedná se o rozhodnutí deklaratorní, jímž se závazně konstatuje existence nároku na úrok z vratitelného přeplatku, který daňovému subjektu vzniká přímo ze zákona. Byť se tedy rozhodovací činnost správce daně redukuje pouze na přiznání práva, které již existuje, rozhodnutí musí obsahovat náležitosti dle § 102 daňového řádu, včetně odůvodnění (BAXA, J. a kol. Daňový řád. Komentář. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, k § 155). Nejvyšší správní soud se s tímto názorem doktríny plně ztotožňuje. Povinnost vydat rozhodnutí vyplývá jednak ze samotného textu § 155 odst. 5 věta poslední daňového řádu, kde zákon výslovně stanoví, že o výši úroku správce daně „rozhodne“ bezodkladně po vrácení přeplatku, jednak z obsahu aktu. Je výrazem státně mocenského zásahu do sféry práv a povinností daňového subjektu, má autoritativní povahu a bezprostřední závaznost (BAXA, J. a kol. Daňový řád. Komentář. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, k § 101). Ačkoli nárok na úrok z vratitelného přeplatku vyplývá subjektu přímo ze zákona, existence i výše nároku jsou často předmětem sporu. Na rozdíl od úroku z nezákonného jednání správce daně dle § 254 daňového řádu zde neexistuje zrušující rozhodnutí nadřízeného orgánu, které by sporné otázky předem vyjasňovalo. Z hlediska právní jistoty daňových subjektů a účinného přístupu k soudní ochraně je proto zásadní, aby se o těchto nárocích rozhodovalo (deklaratorně) na základě formalizovaného, byť urychleného, postupu a aby výsledný akt správce daně obsahoval veškeré náležitosti dle § 102 daňového řádu. To umožní rychle a jednoduše rozpoznat původce i adresáta daného aktu, obsah práv a povinností jím upravených i důvody, pro které je do nich zasahováno (již zmiňované usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu č. j. 7 Aps 3/2008 – 98). Lze tedy shrnout, že na rozdíl od postupu dle § 254 daňového řádu, který je ve své první fázi (před „zprocesněním“ podáním námitky) postupem toliko faktickým, se o úroku z vratitelného přeplatku vydá rozhodnutí ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s.“

7. Z uvedeného plyne, že žalovaný měl o žádosti žalobce o úrok z vratitelného přeplatku vydat rozhodnutí ve smyslu § 101 daňového řádu, které bude obsahovat náležitosti stanovené v § 102 téhož předpisu, včetně odůvodnění a poučení o možnosti podat odvolání. Proti takovému rozhodnutí je potom přípustné odvolání, jak určuje § 109 daňového řádu. Rovněž podle komentářové literatury, jejíž závěry byly obsaženy ve shora citovaném rozsudku Nejvyššího správního soudu, „rozhodnutí musí obsahovat základní náležitosti uvedené v § 102, včetně odůvodnění. To však bude velmi jednoduché a zřejmě též unifikované prostřednictvím jednotného vzoru. Rozhodnutí je třeba doručit, což by mělo přispět k informovanosti daňového subjektu, že došlo k přiznání jeho nároku. Daňový subjekt se pak může odvolat, pokud shledá v rozhodovací činnosti správce daně vady. V praxi

by však pochybení ze strany správce daně mělo být z povahy věci výjimečné.“ (BAXA, J. a kol. Daňový řád. Komentář. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, k § 155).

8. Z obsahu správního spisu je zjevné, že žalobce proti sdělení žalovaného nepodal odvolání, ačkoli daňový řád tento řádný opravný prostředek připouští. Jestliže tedy žalobce proti žalobou napadenému sdělení, které soud vyhodnotil z materiálního hlediska jako rozhodnutí ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s., nepodal odvolání, nevyčerpal řádné opravné prostředky v řízení před správním orgánem. Na tomto závěru ničeho nemění to, že žalobce podal proti žalobou napadenému sdělení námitku dle § 159 daňového řádu, neboť ta není řádným opravným prostředkem proti rozhodnutí o úroku z vratitelného přeplatku dle § 155 odst. 5 daňového řádu [k tomu srov. § 159 odst. 1 daňového řádu a § 108 odst. 1 písm. a) téhož zákona].
9. Soud dále konstatuje, že v žalobou napadeném sdělení zcela chybí poučení o možnosti podat odvolání. Podle § 46 odst. 5 s. ř. s. platí, že *podal-li navrhovatel návrh proto, že se řídil nesprávným poučením správního orgánu o tom, že proti jeho rozhodnutí není přípustný opravný prostředek, soud z tohoto důvodu tento návrh odmítne a věc postoupí k vyřízení opravného prostředku správnímu orgánu k tomu příslušnému. Byl-li návrh podán včas u soudu, platí, že opravný prostředek byl podán včas.* Soud má za to, že odpovídajícím řešením v dané věci je použití § 46 odst. 5 s. ř. s. Důvodem je to, že právě toto ustanovení bylo zákonodárcem vytvořeno za účelem vypořádání případů, kdy v důsledku chybného postupu žalovaného správního orgánu (typicky nesprávného poučení o nepřipustnosti opravných prostředků) se žalobce domáhá ochrany svých subjektivních veřejných práv přímo u správního soudu, ačkoli dosud nevyčerpal přípustné opravné prostředky v řízení před správním orgánem. V takovém případě s. ř. s. pro urychlení postupu a zachování lhůt předvídá, že soud podání odmítne a věc zároveň postoupí správnímu orgánu s tím, že lhůty zůstávají zachovány. Zároveň soud takto zavazuje správní orgán o podaném opravném prostředku rozhodnout. Použití § 46 odst. 5 s. ř. s. na předmětnou věc je tedy zcela v souladu s účelem tohoto ustanovení a nabízí nejpráhodnější řešení vzniklého procesního stavu. Judikatura správních soudů již v minulosti dovodila, že o nesprávné poučení správního orgánu o nepřipustnosti opravného prostředku ve smyslu § 46 odst. 5 s. ř. s. se jedná i tehdy, chybí-li v napadeném rozhodnutí poučení o opravném prostředku zcela (srov. např. usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 11. 5. 2015, č. j. 48 A 32/2015-40, nebo rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 9. 2013, č. j. 4 Ads 19/2013-38, obě rozhodnutí jsou dostupná na www.nssoud.cz). Vzhledem k chybějícímu poučení o možnosti podat odvolání v napadeném sdělení žalovaného proto soud postoupil žalobu žalobce Odvolacímu finančnímu ředitelství, které je jako nadřízený správní orgán žalovaného příslušné k vyřízení odvolání [viz § 7 písm. a) zákona č. 456/2011 Sb., o Finanční správě České republiky, ve spojení s § 114 odst. 1 daňového řádu].
10. S ohledem na výše uvedené soud žalobu podle § 46 odst. 5 s. ř. s. odmítl a zároveň z důvodu chybějícího poučení o možnosti podat odvolání v žalobou napadeném sdělení rozhodl o postoupení věci Odvolacímu finančnímu ředitelství, aby o opravném prostředku žalobce rozhodlo. Žalobci tak zůstává zachováno právo napadnout soudní žalobou případné rozhodnutí Odvolacího finančního ředitelství vydané v odvolacím řízení.

11. O nákladech řízení soud rozhodl dle § 60 odst. 3 věty první s. ř. s., podle něhož žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byla-li žaloba odmítnuta.
12. O zaplaceném soudním poplatku rozhodl soud dle § 10 odst. 3 věty třetí zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, podle něhož soud vrátí z účtu zaplacený soudní poplatek, došlo-li k odmítnutí návrhu před prvním jednáním. Uhrazený soudní poplatek ve výši 3 000 Kč bude žalobci vrácen z účtu krajského soudu ve lhůtě stanovené v § 10a odst. 1 téhož zákona.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat **kasační stížnost** ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti **musí** být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Ústí nad Labem 24. dubna 2018

JUDr. Markéta Lehká, Ph.D., v.r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.